

Szakmai folyóiratok – Hálózati híradók

A Hajdú-Bihar Megyei Könyvtári Téka idei első számának élén nagyívű, szépen kidolgozott könyvtártörténeti tanulmány áll: *Bancsi Erzsébet* dolgozata a Bethlen Gábor Közgazdasági és Postaforgalmi Szakközépiskola elődintézményei könyvtárainak történetéről 1858–1918 között. Az írás nagy érdeme, hogy adatait nem hagyja a levegőben lógni, hanem lehorgonyozza azokat az intézménytörténet biztos talajába. Válságban, krízisben lévén a könyvtárügy, egyre fontosabbaknak tűnnek a történeti feldolgozások. Hosszú folyamatok áttekintése során mérhető be igazán, milyen „ágban” van is valójában a könyvtárügy, merre tart, milyen struktúrák szabnak mozgásának törvényt. Örömmel regisztrálunk hát minden „hosszú tartamot” átvizsgáló írást, kivált az ilyen Bancsi-féléket, amelyek időben tág keretek közt mozognak, tárgyilag azonban maximálisan körülhatároltak. Igen örültünk annak is, hogy *Bancsi Erzsébet* nem igyekezett hosszú adatsoraiból azonnal valamiféle tanulságot is levonni. Ilyesmire majd csak sok-sok hasonló tanulmány után kerülhet sor, de ezeknek a dolgozatoknak mindenképp szükség elkészülniük.

Gellér Ferencné kis írása (*Számítógép a Hajdú-Bihar Megyei Könyvtárban*) azt mondja el valamivel bővebben, amit a *Könyvtárosban* közölt kis írásában is (1990/4. sz.). Szerettük volna, ha beszámolója sokkal terjedelmesebb. Mindenekelőtt azért, mert *Gellér Ferencné* kitűnően ért ahhoz, hogy a számítógépesítés procedúráját úgy írja le, hogy egyúttal érzékelteti, mi is a helyes sorrend, miért és miképp kell mindenekelőtt a fontos könyvtári feladatokból kiindulni, meglátni bennük azokat a részleteket, amelyek szinte már „kiáltanak” a számítógépesítés után, hogyan kell azután ezekhez szoftvervariációkat keresni, majd a hardverigényt felmérni. (A szokásos, minden számítógépes szaktiltakozás ellenére, ma még azért általában a fordított út: van, kaptam egy

ilyen-és-ilyen hardvert, mihez kezdjek vele?) A nagyobb terjedelemre, a bőségesebb kifejtésre azért lett volna szükség, mert a szerző által vázolt kiinduló helyzet igen sok könyvtárban hasonló-azonos, a további lépések számbavétele is tenger tanulságot rejteget mindenki számára, nem érdemes hát spórolni a szóval. Hasonló beszámolók sokasága teremthet majd konszenzust számos olyan könyvtárgépesítési ügyben és problémában, amelyekben ma még meglehetősen bizonytalanok. Fokozottabban érvényes mindez *Várterész Cecilia PC-lemezűtség. Információs újság – számítógépen* című alig másfél flekkes kis beszámolójára. Ebből az olvasó szinte semmi mást nem tudhat meg, mint magát a tény, a Debreceni Városi Könyvtár – mint a Közhasznú Információs hálózat tagja – 1989 óta előfizetője az Országos Közművelődési Központ gondozásában megjelenő PC-újságnak. Itt természetesen nem arra lett volna szükség, hogy e központi szolgáltatást ismertesse a szerző, az az OKK dolga, hanem arra, hogy alaposan, töviről hegyire beszámoljon, mit ér ez a szolgáltatás, hogyan hasznosítható a Debreceni Városi Könyvtárban, mik az előnyei, pozitívumai, mik a háttul-ütői stb. Szóval, hogy e cikk alapján dönthessenek esetleg más városi könyvtárak, megéri-e beszállni a rendszerbe, előfizetni a PC-lapra. Épp csak megemlíthjük *Bényei Miklós és Jékel Pál Informatikus könyvtáros szak a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen* című cikket. Birjuk *Bényei Miklós* ígéretét arra nézve, e témát a *Könyvtáros* számára is megírja.

A Csongrád Megyei Könyvtáros idei első száma duplaszám. Élén *Hajdú Gézánek Tóth Bélát* köszöntő-búcsúztató írása áll. A megyei könyvtár éléről nyugdíjba vonult *Tóth Béla* könyvtári életművének a feldolgozása, tanulságainak levonása nyilván csak épp megkezdődött ezzel a szép, színes kis cikkel. Nyilvánvaló, hogy a *Csongrád Megyei Könyv-*

táros elsőrendű kötelessége foglalkozni *Tóth Bélával*, a könyvtárossal. Reméljük, rövidesen több hosszabb tanulmányt, interjút, visszaemlékezést olvashatunk majd a megyei könyvtár olyannyira meghatározó jelentőségű igazgatójáról, a vezetése alatt eltelt könyvtártörténeti korszakról. *Baricz Zsolt* tanulmánya (*A Bethlen Gábor Gimnázium bibliotékájának évszázadai*) gondos, lelkiismeretes, nagy tudásról és önálló kutatómunkáról tanúsodó beszámoló, sajnos – ahogy szerzője is írja –, inkább csak „fátyollebbentető írás”, „étvágyat ébreszthet anélkül, hogy azt ki tudná elégíteni”. A lap, amelyben megjelent, a hálózati híradók közül talán a legterjedelmesebb, van, lett volna hely bőven arra, hogy *Baricz Zsolt* adatokban, értékelésekben még gazdagabb, valóban tudományos jellegű tanulmányt publikáljon benne témájáról. Kár, hogy valóban inkább csak étvágyat keltett. Még a *Csongrád Megyei Könyvtárhoz* képest is igen gazdag ezúttal a *Módszer* című rovat anyaga, ami nagy szó, mivel a műhelykérdéseket görcső alá vevő folyóiratrészt mindig is a lap erőssége volt. Két hosszabb tanulmányát ajánlanánk azoknak is, akik nem rendszeres olvasói a híradónak. *Kokas Károlyt* (*Számítógépes adatfeldolgozás a szegedi egyetemi könyvtárban*) és a *Molnár Mária, Nagy Rozália* szerzőpárosét (*Vizsgálódás egy ajánlójegyzék ürügyén*). Az első nem kíván kommentárt, a címben jelzett témakör roppant igényes, kiváló feldolgozása. A második példa lehet arra, hogyan kell igazán komoly állományvizsgálatot végezni. *Molnár-Nagy* értenek hozzá, hogy beszéljessék, megszólaltassák számszerű adataikat. Aki csak belelapoz a cikkbe, azt is vélhetné, valamely statisztikai felmérésüket teszik közzé a szerzők, amúgy nyersen, feldolgozatlanul, aki azonban végigolvassa az írást, indítást érezhet arra, hogy saját könyvtárhálózatának kézikönyvellátását hasonló módszerrel vizsgálja felül (és fogalmazza meg utána az adódó tennivalókat).

A Könyvtári Figyelő legfrissebb (dupla) száma az 1989/5–6-os. Kiemelkedően, szinte zavarbaejtően gazdag és „zsúfolt” összeállítás. Első cikktanulmányát, *Szente Ferenc Modell* *vágás – modell váltás* című írását minden könyvtárosnak olvasnia kellene. A szerző a jogszabályok felől kísérel meg felmérni a magyar könyvtárak helyzetét, az 1976. évi 15. tvr. és a végrehajtásáról intézkedő kormányrendelet könyvtárképét vizsgálja, majd veti össze a

valósággal. A szerfőlött bonyolult mai magyar könyvtárügyi modellt azután annyi szempontból próbálja meg felrajzolni, amennyit a tárgy egyáltalán megbírhat. Az így egymásrarétegződő modellvázlatok sokaságából tengernyi tanulság adódik, sokkal több is, mint amennyire a szerző felhívja a figyelmet. *Szente Ferenc* ezúttal sem veszi el olvasóitól azt az örömet, amit a saját, önálló felismerések okozhatnak. Persze ügyesen vezérli is a felismeréseket, excellál a láttató erejű, aforisztikus megfogalmazásokkal, az olyanféle heurisztikus megállapításokkal, mint az alább idézendő néhány passzus: „Abból a sarkalatos tényből kiindulva, hogy a könyvtári-információs bázis és a ráépülő tudományos-információs szolgálat a maga helyén mindenütt a szellemi élet infrastruktúrája, azt találjuk, hogy ez a hazai infrastruktúra egy aszimmetrikusan fejlődött manufaktúráis korszak karakterjeit viseli magán, egy megkésett lumpenpolgári fejlődést, amely a világ élvonalához képest a tegnapot jelenti, a tegnapi emberi környezet és a tegnapi szolid értékek nélkül”; „A lakossági könyvtárak erőnléte és keresettsége szorosan korrelációban van és azt mutatja, hogy az ellátó hálózat a széleknél elvékonyodik és letéredezik” stb.

Igen fontos írás *Ambrus Zoltáné* is (*A Könyvtárak Gazdasági Társasága az együttműködés egy lehetséges formája*). Természetesen sokkal többet tartalmaz, mint amennyit címe ígér. Azoknak is el kell olvasniuk, akik inkább csak hallottak eddig e társaságról, de azoknak is, akik a könyvtárszervezés makroszintű problémáira kíváncsiak. *Fejős László* tanulmánya (*A közművelődési könyvtárak számítógépesítési helyzete 1989-ben*) írásműnek ugyan fölötte száraz, a szerző nemigen keresi olvasói kegyét, megtakarítja az értelmezőmunka jó részét is, ám adatai, adatsorai sokszor magukért beszélnek, az egész felmérés pedig megkerülhetetlen mindenki számára, aki maga is lépni kíván ezen a területen, akár mint számítógépesíteni vágyó közművelődési könyvtáros, akár mint a közművelődési könyvtárak helyzetével, teljesítőképességével foglalkozó „külső” szakember. Alapvető információkkal szolgál egy igen fontos „intézményről!” *Rácz Ágnes* dolgozata (*A K + F Információs Infrastruktúra Fejlesztési Program*). Nemigen értheti meg épp a legfontosabb, legkorszerűbb könyvtári reflexiókat, téziseket, projekteket az, aki nincs tisztában azzal, amit *Rácz Ágnes* jól összefogott, információdús cikkéből megismerhet.

**HARTUNG SÁNDOR műveiből
(Cikkünket lásd a 498. oldalon)**

